

Viisivuotiaiden maksuton varhaiskasvatus

1056/00.07.01/2017

Koulutuslautakunta 13.02.2018 § 7

Varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Rantala
Talouspäälikkö Timo Saario

Valtuuston kokouksessa 11.12.2017 on jätetty Sirpa Hagsbergin valtuustoaloite koskien 5-vuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta. Valtionhallinto on käynnistänyt erityisavustuksen haun koskien 5-vuotiaiden maksutonta varhaiskasvatusta.

Ote valtuutettu Sirpa Hagsbergin ym. allekirjoittamasta aloitekirjelmästä

"Suomessa on käyty laajaa keskustelua varhaiskasvatuksen tärkeydestä. Monet organisaatiot ovat pitäneet varhaiskasvatuksen laatua ja laajuutta ensiarvoisen tärkeänä lasten kehittymisen kannalta. Työmarkkinaorganisaatiotkin ovat kehitelleet malleja siitä, miten lasten päivähoitoa tulisi kehittää nykyistä tasapuolisempaan suuntaan. Malleja ovat esitelleet poliittiset puolueet ja lasten suojelutyössä toimivat järjestöt. Yksimielisyys ei ole kuitenkaan ulottunut Juha Sipilän hallitukseen asti ja näyttää siltä, että välttämättömät valtakunnalliset uudistukset eivät saa valtionvarainministerin myönteisistä lausunnoista huolimatta muiden hallituspuolueiden tukea. Asian tärkeys huomioon ottaen ja Naantalin tarve profiloitua lastenhoidon mallikaupunkina esitämme, että kaupunginhallitus käynnistää tarpeelliset toimet viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen aloittamiseksi vuoden 2018 syyskaudesta alkaen."

Valtionhallinnon erityisavustus koskien 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokeilua

Opetus ja kulttuuriministeriö on perjantaina 2.2.2018 avannut erityisavustuksen haun 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen yhteistyökokeiluun. Ministeriön tarjoama kokeiluyhteistyön haku päättyy 9.3.2018.

Avustusta myönnetään kunnalle, joka järjestää kaikille vuonna 2013 syntyneille lapsille 20 tuntia maksutonta varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta viikossa. Kokeilu alkaa 1.8.2018 ja päättyy 31.7.2019. Avustusta saa käyttää vain kompensoimaan 5-vuotiaille järjestettävän 20 tunnin maksuttoman varhaiskasvatuksen aiheuttamaa asiakasmaksutulojen vähenemistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän avustuksen määrä kattaa 20 prosenttia toteutuneesta asiakasmaksutulojen vähenemisestä.

Avustuksella tuettavan kokeilun tavoitteena on:

- selvittää, miten maksuttomuus vaikuttaa 5-vuotiaiden lasten varhais-

- kasvatuksen osallistumisasteeseen
- selvittää kokeilun vaikutusta perheen nuorempien lasten varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen
- selvittää maksuttoman varhaiskasvatuksen kustannusvaikutuksia
- edistää vanhempien työllistymistä
- selvittää 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen toteutustapaa ja pedagogiikan kehittämistarpeita erityisesti suhteessa nykyiseen esiopetukseen sekä
- varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kehittäminen.

Kunnalla tulee olla mahdollisuus tarjota kaikille vuonna 2018 5 vuotta täytävälle lapsille maksutonta päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettua varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa. Perheiltä ei saa periä tältä osin muita maksuja. Ylimenevästä varhaiskasvatuksesta voidaan periä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 6 §:n mukainen maksu. Kokeilukunnat osallistuvat Opetushallituksen koordinoimaan 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun yhteistyöverkostoon. Kokeilun seurantaan ja arviointiin liittyy tutkimus, johon kokeiluun valittavien kuntien tulee osallistua ja tuottaa tarvittavaa tietoa.

Hakuun osallistuvan kunnan on helmikuun 2018 aikana päätettävänä osallistumisesta 5-vuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatuksen toteuttamiseen kaudelle elokuu 2018 – heinäkuu 2019.

Muutoksen vaikutukset toimintaan ja kustannuksiin

Lapsivaikutusten arvioinnin näkökulmasta voidaan todeta, että osallistuminen ammattimaiseen varhaiskasvatukseen lisää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista lapsen oikeutta tasa-arvoiseen kohteluun silloin kun perheiden taloudellinen tilanne ei vaikuta lapsen osallistumiseen toimintaan. Maksutonta varhaiskasvatuspalvelua tarjoamalla lapsen huoltajien mahdollisuus osallistua työelämäänsä lisääntyy ja niin sanotut kannustinloukut jonkin verran vähenevät.

Arvio on, että maksuton 5-vuotiaiden varhaiskasvatus lisäisi Naantalin varhaiskasvatuksen kustannuksia 2 - 3 %. Kustannusvaikutusta syntyy paitsi tulojen laskusta, myös varhaiskasvatuksen kasvavasta suosiosta. Osallistumisasteen lisääntyminen kasvattaa päivähoitopaikkatarvetta ja näin tuottaa Naantalin kaupungille jonkin verran investointipaineita.

Vuoden 2018 alusta varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin. Sen mukaan varhaiskasvatusmaksuja alennettiin erityisesti pieni ja keskituloisilta. Näiden asiakasmaksujen alentamisen on arvioitu vähentävän Naantalin kaupungin varhaiskasvatuksen tulokertymää vuonna 2018 noin 377 000 euroa.

Naantalin kaupungin varhaiskasvatuksessa esitetty maksuton varhaiskasvatus koskettaisi arviolta 182 lasta (Tilastokeskus 2016). 5-vuotiaiden ikäkaudesta varhaiskasvatuksen päivähoiton piirissä on tällä hetkellä 155 lasta (Pro Consona, tilanne tammikuu 2018).

Naantalin varhaiskasvatuksen tulokertymäksi on talousarviossa 2018 arvioitu 1 133 000 euroa. Mikäli arviolta noin 18 prosenttia, mikä vastaa

5-vuotiaiden osuutta varhaiskasvatuksen koko asiakasmäärästä, varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloista jäisi saamatta, olisi vuositasen asiakasmaksutulojen menetys 5-vuotiaiden lasten osalta arviolta 200 000 euroa. Arvioidut hoitopaikkatarpeen lisääntymisen kustannukset olisivat 200 000 euroa (Kuntamaisema 2015, Hoitopaikan hinta keskimäärin 10 000-12 000 euroa / lapsi.) Maksuton toiminta vaikuttaisi myös nykyisellä kotihoidon tuella olevien lasten määrään, joka tällä hetkellä on 206 (Kela 2018, tammi-kuun kotihoidon tuen saajat). Kotihoidon tuen vähenemisen arvioitu vaikutus olisi noin 100 000 euroa. Kun valtio kompensoi 20 prosenttia toteutuneesta asiakasmaksutulojen vähenemisestä, lisääntyvät Naantalin varhaiskasvatuksen nettokustannukset enimmillään 260 000 euroa, mikäli 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus toteutetaan.

Mikäli maksuton 5-vuotiaiden varhaiskasvatus toteutetaan syyskaudesta 2018 alkaen, varhaiskasvatuksen tulot alenevat tänä vuonna 100 000 euroa ja menot lisääntyvät 100 000 euroa. Vastaavasti varhaiskasvatuksen tuen menot alenevat 50 000 euroa.

VS. SIVISTYSTOIMENJOHTAJA:

Koulutuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, ettei Naantalin kaupunki lähde toteuttamaan maksutonta varhaiskasvatusta 5-vuotiaille. Naantalin kaupunki ei myöskään lähde mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen yhteistyökokeiluun. Jo toteutetut pieni- ja keskituloisten varhaiskasvatusmaksujen alennukset mahdollistavat kaikkien lasten osallistumisen varhaiskasvatukseen vanhempien sitä halutessa.

KOULUTUSLAUTAKUNTA:

Asia päätettiin yksimielisesti jättää pöydälle.